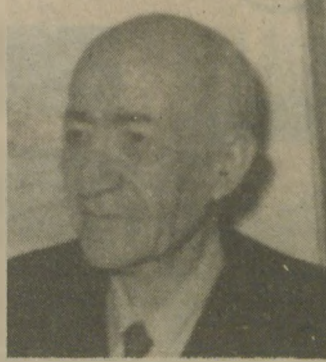

15.11.86

1. KANAL / SANAT YOLUNDA BİR YÜZYIL

15. ölüm yıldönümünde
Celal Esat Arseven

Bugünkü programda, onbeşinci ölüm yıldönümü dolayısıyla sanat tarihçisi, ressam, tiyatro ve ansiklopedi yazarı Celal Esat Arseven tanıtılıyor. Pek çok alanda birden etkinlik gösteren Arseven, özellikle Türk sanat tarihine yeni boyutlar kazandırmıştı.

Celal Esat Arseven

Kültür Servisi — Ankara Televizyonu'ndan Münip Şenyücel ve Şahika İzmen tarafından hazırlanan "Sanat Yolunda Bir Yüzyıl" adlı programda, on beşinci ölüm yıldönümü dolayısıyla sanat tarihçisi, ressam, tiyatro ve ansiklopedi yazarı Celal Esat Arseven tanıtılıyor.

II. Abdülhamit'in sadrazamlarından Ahmet Esad Paşa'nın oğlu olan Celal Esat Arseven, Mekteb-i Mülkiye'den Sanayi-i Nefise Mektebi'ne geçti, burada bir süre Hoca Ali Rıza ve Zonaro'nun öğrencisi oldu. Ancak Abdülhamit'in isteğiyle 1891'de Mekteb-i Harbiye'ye yazılan Arseven, 1906'da kolağası rütbesindeyken askerlikten ayrıldı.

Bir süre yurtiçinde ve dışında sanat çalışmaları yapan Arseven,

Birinci Dünya Savaşı sırasında Berlin ve Viyana'da düzenlenen Türk Resim Sanatı Sergisi'nin başında bulundu. 1920'de Sanayi-i Nefise Mektebi'nde hoca oldu, şehircilik ve mimarlık tarihi dersleri vererek bu görevini aralıklarla 1941'e kadar sürdürdü. 1923'te Darülbeydi Müdürlüğü ve 1925-27 arasında Ankara'da Hermann Jansen'in yanında imar müşavirliği yaptı. 1942'de İstanbul, 1946'da Giresun milletvekili seçilen Arseven'e ölümünden kısa bir süre önce Devlet Kültür Armağanı ve İstanbul Teknik Üniversitesi'nin fahri doktorluk payesi verildi.

Pek çok alanda birden etkinlik gösteren Celal Esat Arseven, resim alanında suluboya çalışmalarlarıyla dikkati çekti. Arseven'in Salah Cimcoz'la birlikte yazdığı

"Selim-i Salis" adlı oyun 1910'da Mınakyan Efendi tarafından sahnelendi. Arseven'in "Şaban" adlı opereti ise ilk kez 1918'de Viyana'da sahnelendi. Daha pek çok sahne yapıtı bulunan Arseven, 1918'de Almanya'da dönemin ünlü Alman oyuncularının da rol aldığı "Die Tote Wacht - Ölüm Nöbet Bekliyor" adlı bir film çevirdi.

1924-27 arasında yine Salah Cimcoz'la birlikte "Kalem" adlı haftalık bir dergi çıkaran Arseven, uzun yıllar birçok gazetede sanat üstüne makaleler yazdı. Arseven'in 1909'da Paristeyken Fransızca olarak hazırladığı "Constantinople, De Byzance à Stamboul - Bizans'tan İstanbul'a Konstantinopolis" adlı kitapla, Türk sanatı bir Türk tarafından Batı dilinde ilk kez tanıtılmış oldu.

Arseven, sanat sözlüğü ve ansiklopedisi alanında da çalışmalar yaptı. 1908-1909'da "İstilahat-ı mimariyye"yi yayımlayan Arseven, 1926'da sanat terimlerini Fransızca karşılıklarıyla birlikte açıkladığı "Sanat Kamusu"nu çıkardı. Arseven'in bu alandaki dev yapıtı ise, 1943-52 arasında formalar halinde yayımlanan "Sanat Ansiklopedisi."

Öte yandan 1928'de basılan "Türk Sanatı" adlı kitabında Arseven, o güne kadar Batılı yazarların İslam sanatı bağlamında ele aldıkları Türk sanatını ilk kez ayrı bir bütün olarak değerlendirdi.

